

Dünyada milli sermaye kalmadı. Bu şu anlama geliyor: her sermaye grubunun başkalarıyla ortaklığı vardır. Dünyada milli tekelci sermaye de kalmadı. Sermayesi tümüyle Alman ya da ABD ya da İngiliz ya da Fransız olan tekeli yoktur. Hepsinin birbirleriyle ve ek olarak başkalarıyla da ortaklıkları vardır.

Bunun adına Çok Uluslu Şirket (ÇUŞ) deniliyor. Konuyu ilk ortaya koyanlar bu tekeli türünün ilk geliştiği ABD'den iktisatçılar oldu: Sweezy, Baran, Magdoff gibi. Bunların 1970'lerin başlarında bazı kitapları Türkçede yayınlandı bazılarını ise İngilizce olarak bulabilmek mümkündür (ODTÜ kütüphanesi). Bu yıllarda Türkiye İktisatçılar Birliği sermayenin uluslararasılaşmasındaki gelişme ve ÇUŞ'lerin ortaya çıkışıyla ilgili broşürler çıkarırdı. Buradaki uluslararasılaşma sermayenin dünyaya yayılması değildi, bu eskiden de vardı; artık milli tekelci sermaye gruplarının kalmaması anlamındaydı. Sermaye içi rekabet yine vardı ama başka türlü işliyordu.

1975'te **TDAS (Türkiye Devriminin Acil Sorunları)**'nda konuyu ayrıntılı olarak açıkladım. Kitabın yazılışından bu yana 45 yıl geçti ve aynı rakamları tekrarlamamanın anlamı yoktur. Rakamlar değişti ve bu süreç içinde sermayenin uluslararasılaşması iyice arttı.

1980 ve 1990'lı yıllarda çok sayıda ABD tekeli Çin'e yatırım yaparken joint-venture denilen ortaklık yaptılar. Çin yönetimi de böyle istiyordu. Çin'in payı yüzde 51, dışarıdan gelenin 49 idi.

Ülke dışından gelen sermaye yatırım yaparken genellikle ülke içi sermayeyle ortaklaşır. Bu ortaklıkta yüzdeler ülkesine ve yaşanan tarihsel aşamaya göre değişebilir. 1950'li ve 1960'lı yıllarda joint-venture yatırımlar enderdi çünkü iç sermaye birikimi zayıftı, ortaklık kurabilecek durumda değildi. 1970'li yıllardan başlayarak durum değişti.

Sermayenin iç içe geçme süreci ve rekabet ilişkisi daha karmaşık oldu. Son örnek olarak Rusya'dan Almanya'ya deniz altından döşenen 1200 kilometrelik doğal gaz boru hattını inceleyecek olursak; Rusya-Almanya sermayelerinin ortak işi gibi görünüyor ama değildir. İşin içinde denizaltından boru döşenmesinde uzman olan bir İsviçre firması da bulunuyor. Trump bu firmayı projeden çekilmesi için tehdit etmişti.

VW büyük bir Alman otomobil firması olarak bilinir ama sermayesine katılmayan neredeyse yoktur. Paranız varsa siz de bir miktar hisse alabilirsiniz, nakit geliyor diye memnun da olurlar. Bazı durumlarda şirket hisselerinin yüzde 20'sini kontrol etmek genel denetimi sağlamak için yeterli olabilir. Diğer hisseler küçüktür ve birleşmeleri zor olduğu için yüzde 20 bazen yeterli olabilir.

Herhangi bir ülkede millilik aramayın, bulamazsınız. ABD, Almanya, İngiltere ve Fransa'da da yoktur. Alman tekellerinin bir bölümü Rusya ile yoğun ekonomik işbirliği isterken, başka bir bölümü ABD sermayesine daha yakındır. Benzer ayrışmalar diğer ülkeler için de geçerlidir.

Burada öncelikle anlaşılması gereken ÇUŞ nedir ve nasıl çalışırdır.

Bu konuda temel bilgilerin yer aldığı kitabı sanırım ay sonunda internette yayınlayacağız. Sadece **TDAS** (1975) değil, **40 Yıl Sonra TDAS** adıyla güncellenmesi ve geçmişteki diğer önemli yazılarımız da (**Rus Devriminden Çıkan Dersler, Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz**) de yayınlanacak.

2015 yılında 1000 basılan kitap neredeyse tükendi. Elde ve internet kitapçılarında kalanlar da tek tek satılıyor ve biter. Bu kitabı yeniden basmanın anlamı yok. İlerde bir gün 45 Yıl Sonra TDAS veya 50 Yıl Sonra TDAS yazılabilir.

Bu kitap yayınlanmasından yaklaşık 30 yıl sonra genel olarak büyük kabul gördü. Bazılarına göre 1975-1980 döneminde yayınlanan en iyi kitaptı. 1975-1980 dönemini hatırlarsanız bu kitapla ilgili bazıları sert ifadelerle varan polemikler yaşadık ama zor da olsa yolumuzu açtık.

Emperyalizm tahlili yaşanan döneme göre değişir ve bizim için teorik alameti farika sayılabilir. Alt emperyalizm olgusunu da değişen emperyalizm tahlilinden çıkardık. Kabul eden olur, etmeyen olur ama yolumuzu açacağımıza emin olabilirsiniz. Tek başına tespit yapmak yetmez, güçlü gerekçelere dayanarak savunmak gerekir ve biz de böyle yapıyoruz.

Alt Emperyalizm ve Türkiye kitabı 2000 yılında yayınlanmış ve manasız tepkilerle karşılaşmıştı. Giderek alt emperyalizm kavramı daha fazla gündeme gelmeye başladı. Türkiye alt emperyalizminin ikinci döneminin tarihi **Küresel İç Savaş ve Türkiye** kitabıyla 2019'da yayınlandı. Birkaç yıl sonra konuyla ilgili başka bir kitap daha yazılabilir.

Bu kavram dışımıza çıktı ve bu güzel bir şeydir.

Başka bir konudaki sıkıntı ise azalmakla birlikte sürüyor: sosyalist ülkelerdeki burjuvazinin komünist partilerinden çıkması ve sosyalizmden kapitalizme geçiş konusu. "Sosyalizmden kapitalizme geçiş" kavramını ilk kullandığımızda "saçmalık" tespitiyle karşılaşmıştık ama olur böyle şeyler deyip devam edersiniz. Hayat kafalara vurarak gösterecektir ve göstermiştir de.

Eksik kalan, bazı sosyalist ülkelerin tarihini inceleyerek sosyalizmden kapitalizme geçişi ve burjuvazinin komünist partilerden doğuşunu ve gelişmesini somut olarak göstermekti. Konuyla ilgili çok yazı yazıldı ve **Che Guevara Kısa Uzun Bir Hayat** kitabının bir bölümü de bununla ilgiliydi (Che 1960'lı yıllarda sosyalist ülkelerdeki "Nasıl devam edeceğiz?" tartışmasının taraflarından biriydi).

Korona pandemisi olmasaydı bu yılın sonlarında Bulgaristan ve Romanya özelinde sosyalizmden kapitalizme geçişi inceleyen kitabı yayınlatabilecektik ama şimdi her şey altı ay kadar geriye atıldı.

Bu iki ülkenin seçilmesinin nedeni haklarındaki yayın bolluğudur. Bir başka neden ise ülkeler küçük olduğu için kişilerin izini sürmek nispeten kolaydır.

Bunu biraz gecikerek de olsa yapacağız.

Mevcudu tükenen **1989 Berlin Duvarı** kitabı Demokratik Almanya Cumhuriyeti tarihini baştan sona anlatırken, çözülmenin neden ve nasıl gerçekleştiğini açıklarken, zorunlu olarak sosyalizmin 20. yüzyıl tarihini de arka planda ele alıyordu. Bu kitabı www.enginekinerkitaplar.blogspot.com

adresinde pdf olarak bulabilirsiniz. Bu ülke Batı Almanya tarafından yutulduğu için burjuvazinin komünist partisinden doğması söz konusu olmadı.

Karşımızdaki başka sorun **Geleceğe Dönüş** kitabının genişletilmesidir. Bu kitaptaki ana tezlerden birisi, küçük üreticiliğin Ekim devrimi dahil sosyalist devrimdeki önemli rolüdür. Yapabilir miyiz bilmiyorum ama gelecek yıl 2021, SSCB'nin dağılmasının 30. yılı oluyor. Bu bağlamda Sovyet devrimini inceleyen bir kitap fena olmaz doğrusu.

Bu devrimde belirleyici olan iki kentte iktidarın ele geçirilmesi değil, devrimin dünyanın altıda birini kaplayan geniş ülkede yayılmasıdır. Bu ise küçük ve hatta orta köylülüğün desteği olmadan mümkün olmamıştır.

Benzer durumu Bulgaristan devriminde de görüyoruz.

Bu önemli konuların dışımızda da ilgi görmesi sevindirici olur çünkü bu büyük konuların altından ne tek kişi ne de tek grup kalkabilir. Birikimi iyi araştırmacılara ihtiyaç var. Karşı çıkanlar tabii ki olacaktır, olsun...

Yolumuzu açarız. 1975-1980'de bile açabildiysek, bundan sonra da pekala yapılabilir.